

Beheerplan

Kapitaalgoederen

Openbare ruimte en Gebouwen

2016-2025

Enkhuizen

Februari 2016

Afdeling Leefomgeving SED

Inhoudsopgave

1. Aanleiding	3
2. Doel.....	4
3. De kapitaalgoederen van Enkhuizen	5
4. Definities.....	6
5. Rollen / taken / verantwoordelijkheden	9
6. Raadskader	11
7. Kwaliteit of budget gestuurd onderhoud?	12
8. Keuzemogelijkheden vervangingsinvesteringen	13
9. Kosten groot onderhoud en vervangingsinvesteringen	14
10. Financiële paragraaf	16
11. Informatieverstrekking	19
12. Bijlagen	20

1. Aanleiding

Dit vernieuwde “Beheerplan kapitaalgoederen openbare ruimte en gebouwen”, hierna ‘Beheerplan’ is opgesteld naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen vanuit de Rekenkamercommissie en de besluitvorming door de gemeenteraad hierop.

De laatste jaren is regelmatig aangegeven dat de beschikbare middelen voor de uitvoering van groot onderhoud, de stand van de reserve en de huidige jaarlijkse dotatie, ontoereikend zijn om de kapitaalgoederen in stand te houden. Dit op basis van de huidige werkwijze en uitgangspunten. Dit is ook de hoofdconclusie van het rekenkameronderzoek.

Daarbij is de laatste jaren een verkeerd beeld ontstaan doordat, als gevolg van diverse omstandigheden, gepland en noodzakelijke onderhoud niet tot uitvoering is gebracht.

Tijd dus voor een vernieuwd plan op basis van de actuele stand van zaken.

2. Doel

De gemeente heeft op haar grondgebied een groot aantal kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, kunstwerken, kadeconstructies, riolering, water en groen. Deze kapitaalgoederen hebben een grote invloed op de leefbaarheid en belevingskwaliteit van de openbare ruimte. Het in stand houden van deze kapitaalgoederen legt een aanzienlijk beslag op de gemeentelijke middelen.

Dit 'Beheerplan' heeft als doel om op basis van het huidige kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen, de gestelde beleidskaders, de verplichtingen vanuit het "Besluit begroting en verantwoording" (Bbv) en de financiële mogelijkheden te komen tot weloverwogen keuzes voor het beheer en onderhoud.

Het vernieuwde 'Beheerplan' moet een duidelijk beeld geven over de huidige stand van zaken en het meerjarenperspectief. Het 'Beheerplan' moet zo goed mogelijk invulling geven aan de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad en de in het onderzoeksrapport van de Rekenkamercommissie aangegeven verbeterpunten.

Doel is om in het 'Beheerplan' op te nemen of invulling te geven aan:

- Een eenduidig geformuleerd Raadskader voor de kwaliteit van de openbare ruimte.
- Een nadere uitwerking van de mogelijkheden voor het stellen van een maximaal taakstellend budget en het bijbehorend risico gestuurd beheer.
- De inhoudelijke en financiële keuzemogelijkheden bij groot onderhoud en vervanging voor de diverse beheerobjecten. Waaronder de kaders waarop keuzes tot aanpassingen aan (afstoten van) het areaal kunnen plaatsvinden.
- De kosten voor groot onderhoud voor de korte en middellange termijn (0-10 jaar) op basis van het geformuleerde Raadskader voor de kwaliteit.
- De benodigde vervangingsinvesteringen.
- De wijze van financiering van het groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen.
- Een duidelijke omschrijving van eventueel achterstallig onderhoud en de gevolgen hiervan voor de financiën en de kwaliteit van de buitenruimte (de kaders).

Waarbij opgemerkt dat het beheer en onderhoud van de gemeentelijke riolering niet in dit 'Beheerplan' is opgenomen, maar in het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP).

Riolering

De riolering, gemalen, persleidingen en drainage maken ook onderdeel uit van de openbare ruimte. In tegenstelling tot de andere kapitaalgoederen wordt het onderhoud en de vervangingen van de riolering, gemalen, persleidingen en drainage bekostigd vanuit de rioolheffing. Deze zijn daarom niet in dit 'Beheerplan' voor de kapitaalgoederen opgenomen.

3. De kapitaalgoederen van Enkhuizen

Enkhuizen is een stad met een rijke geschiedenis. Deze geschiedenis weerspiegelt in een waterrijke historische binnenstad, en in eveneens waterrijke wijken rond het centrum. Er zijn veel bruggen, kades en beschoeiingen. Een deel van de constructies binnen de vesting stamt uit de middeleeuwen, hetgeen de risico's op onvoorzien groot onderhoud vergroot. En de wijken rond het centrum dateren grotendeels uit de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw, waardoor ze nu 50 tot 60 jaar oud zijn en de vervangingsinvesteringen zich aandienen.

Beheergegevens en karakteristieken

Om de kapitaalgoederen goed te kunnen beheren is het in eerste instantie van belang te beschikken over de juiste hoeveelheden en aantallen. Voor het opbouwen van goede jaarplannen is actuele informatie over de onderhoudstoestand onontbeerlijk.

De reserve “Onderhoud kapitaalgoederen” is bestemd voor de onderstaande kapitaalgoederen:

- Groen /spelen / parkmeubilair
- Wegen
- Water
- Openbare verlichting
- Kunstwerken (bruggen / oeverbeschermingen)
- Havens – walvoorzieningen
- Sportvelden
- Gebouwen

Om een goed inzicht te hebben in te beheren en onderhouden onderdelen van de buitenruimte is in bijgevoegd overzicht, per kapitaalgoed, het areaal, kwaliteitsniveau en onderhoudskosten aangegeven.

Ontwikkeling van de buitenruimte

Tot halverwege de jaren vijftig is er alleen gebouwd in de binnenstad. De eerste wijk buiten de vesting is Plan Noord. Vervolgens zijn de wijken Oude Gouw, Gommerwijk Oost, Gommerwijk West gebouwd. Momenteel wordt er nog gebouwd in de wijk Kadijken en mogelijk in Gommerwijk West –West. Naast de woningbouwlocaties zijn er nog drie industrieterreinen. De industrieterreinen Ketenwaal en Krabbersplaat zijn volgebouwd. Het nieuwste terrein Schepenwijk is grotendeels volgebouwd.

Meer recent hebben er ook in de binnenstad diverse ruimtelijke ontwikkelingen plaatsgevonden.

Voorbeelden hiervan zijn bouwplan Willigenburg, De Baan, De Vette Knol, Fruittuinen en Paktuinen.

Met het uitbreiden van de stad met woningen en industrie is er uiteraard ook meer buitenruimte bijgekomen die onderhouden moet worden. We noemen dit areaaluitbreiding van de kapitaalgoederen.

Van belang is dat aanpassingen aan het areaal als actualisatie periodiek wordt verwerkt in het ‘Beheerplan’, waardoor de beheerskosten en bijbehorende dotatie voor de reserve “Onderhoud Kapitaalgoederen” hierop aangepast kunnen worden.

4. Definities

Bij het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen spreken we over diverse begrippen. Deze zijn hieronder gedefinieerd.

Onderhoud

Na de aanleg van een object zal dit als gevolg van onder andere gebruik, slijtage, weersinvloeden in kwaliteit en technische staat teruglopen. Om het object in stand te houden en daarmee de levensduur te verlengen wordt onderhoud uitgevoerd.

Klein onderhoud

Het dagelijkse cyclische onderhoud (klein onderhoud) heeft een directe invloed op de kwaliteit die zichtbaar is en door de inwoners wordt ervaren. Het gewenste kwaliteitsniveau wordt dus grotendeels beïnvloed door de omvang en intensiteit van het klein onderhoud. Hier kan dan ook op gestuurd worden vanuit de politiek.

Financieel: De jaarlijks kosten voor klein onderhoud komen terug in de programmabegroting.

Klein onderhoud: schoonmaken / schilderen brug

Groot onderhoud

Groot onderhoud heeft primair als doel om de kapitaalgoederen in stand te houden. Dit betreffen maatregelen t.b.v. een doelmatig en veilig gebruik, maar ook om de levensduur te verlengen. Op basis van inspecties en cyclische maatregelen kan berekend worden wat de kosten zijn om noodzakelijk groot onderhoud uit te voeren. Groot onderhoud kan prima in beheerplannen worden verwerkt om inzicht te krijgen in de kosten over meerdere jaren.

Financieel: De fluctuerende kosten voor groot onderhoud kunnen geëgaliseerd worden door toepassing van een reserve of voorziening met een jaarlijkse dotatie.

Groot onderhoud brug en kademuur

Vervanging

Als (groot) onderhoud niet meer rendabel is en het kapitaalgoed aan het eind van de levensduur is, spreken we over noodzakelijke vervangingsinvesteringen. De noodzaak van vervanging wordt hoofdzakelijk bepaald op basis van de theoretische levensduur in combinatie met actuele inspecties..

Wanneer vervanging aan de orde is, gaat het om hoge kosten en zijn er voor de politiek keuzemogelijkheden. Bijvoorbeeld de keuze of het betreffende kapitaalgoed terug moet komen en ook in welke vorm (functiewijziging). Daarbij kan ook bewust gekozen worden om vervanging uit te stellen door toch extra groot onderhoud uit te voeren.

Financieel: Vervangingsinvesteringen kunnen, financieel gezien, worden gekapitaliseerd (vanaf 2017 is dit een verplichting). Waardoor de kosten over meerdere jaren gespreid worden.

Vervangen brugdek

Raadskader

De door de gemeenteraad vastgestelde eisen voor de kwaliteit waarop de kapitaalgoederen in de openbare ruimte in stand moeten worden gehouden.

Achterstallig onderhoud

Achterstallig onderhoud kan als volgt worden verwoord:

“Achterstallig onderhoud is uitgesteld onderhoud waardoor schade is ontstaan aan het betreffende element of aan direct onderliggende constructie, waardoor er niet meer wordt voldaan aan het gestelde raadskader.”

In het begrippenkader van de Bbv wordt achterstallig onderhoud gedefinieerd als:

Onderhoud dat niet op tijd is uitgevoerd waardoor een onderhoudsrichtlijn is overschreden en niet wordt voldaan aan het gestelde kwaliteitsniveau. Achterstallig onderhoud ontstaat door lagere uitgaven voor het desbetreffende kapitaalgoed in het verleden.

Achterstallig onderhoud is niets vreemds. Er kan bewust worden afgeweken van de planning voor groot onderhoud of vervanging. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer de klinkers van een weg opnieuw gelegd moeten worden, maar daar ook het riool toe is aan vervangen. Vanuit de integrale gedachten wordt de weg dan pas voorzien van nieuwe bestrating nadat het riool is vervangen.. Hierdoor bestaat er in deze straat enige tijd een (geplande) onderhoudsachterstand.

Uiteraard is dit raadsinformatie.

Achterstand in Onderhoud

Het kan voorkomen dat geplande onderhoudswerkzaamheden of vervangingen niet conform de planning zijn uitgevoerd. Dit kan meerdere praktische redenen hebben. Bijvoorbeeld langere voorbereidingstijd dan gepland of het combineren van diverse onderhoudswerkzaamheden. Wanneer er echter nog wordt voldaan aan het gestelde raadskader spreken we over achterstand in gepland onderhoud. Dit is géén actuele raadsinformatie maar komt wel aan bod bij de P&C-cyclus.

5. Rollen / taken / verantwoordelijkheden

Waar het gaat om het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen hebben gemeenteraad, college en ambtelijke organisatie diverse rollen, taken en verantwoordelijkheden. Om een zo goed mogelijk resultaat te verkrijgen is het zaak dat alle partijen zich bewust zijn van hun eigen rol en welke verantwoordelijkheid zij daar in hebben.

Gemeenteraad:

Kaders voor het beleid stellen

Controleren: toezicht houden op de uitvoering van de besluiten.

Budgetrecht: vaststellen van gemeentelijke begroting.

College van B&W:

Uitvoering geven aan het door de raad vastgestelde beleid

Besturen en beheersen

Verantwoording afleggen over de uitvoering van het beleid

Heeft een actieve informatieplicht richting de gemeenteraad

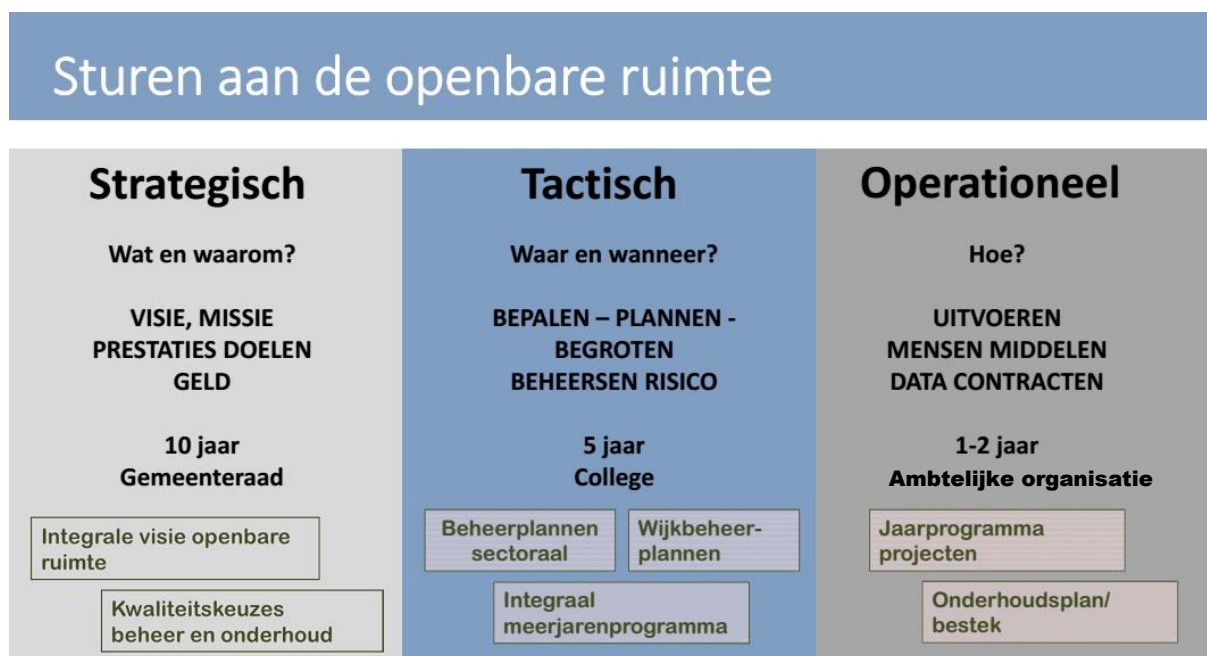
Vorbereiden van beleid t.b.v. besluitvorming door de raad

Ambtelijke organisatie:

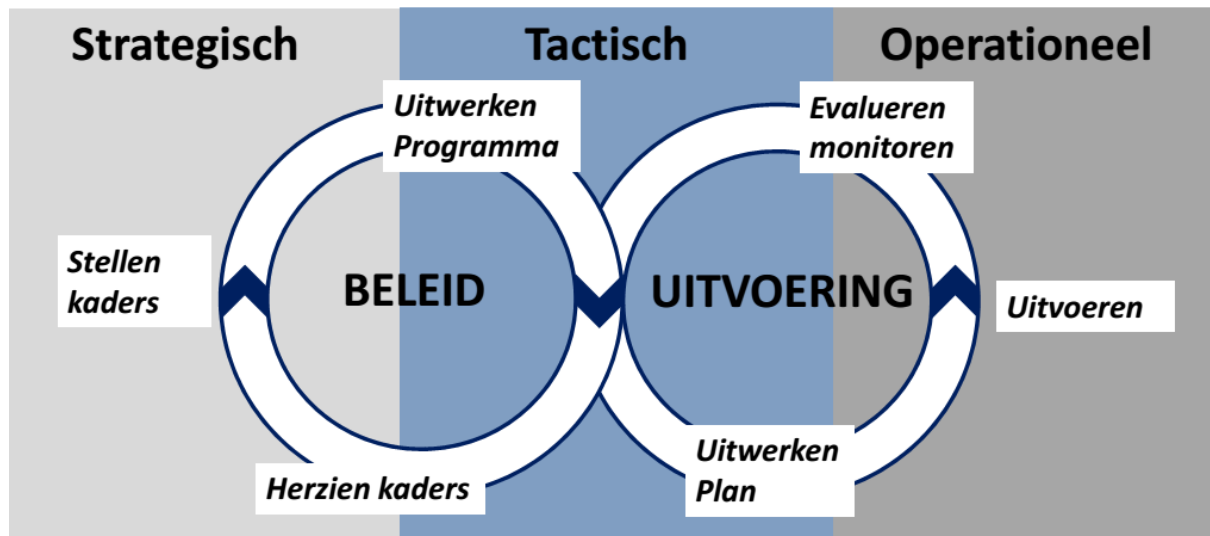
Adviseren aan college van B&W

Opstellen en uitvoeren van beleid in opdracht van B&W

De verdeling in taken en verantwoordelijkheden, vertaald naar het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, is in onderstaande figuren schematisch weergegeven:

Beheer en onderhoud

6. Raadskader

Kwaliteitsniveau

Het raadskader voor het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen is door middel van een raadsbesluit op 8 september 2009 gedefinieerd als:

“De kapitaalgoederen van de gemeente Enkhuizen worden zodanig beheerd dat er sprake is van minimaal verantwoord beheer”

Met de toelichting:

De kapitaalgoederen voldoen aan de geldende technische normen en aan de eisen op gebied van (verkeers)veiligheid en bereikbaarheid. Het onderhoudsniveau is zodanig dat de gemeente niet aansprakelijk kan worden gesteld. En de beeldkwaliteit voldoet aan de CROW-norm ‘B’ (basis).

Bij dit kader behoort een budget om de kapitaalgoederen dusdanig te onderhouden dat aan het raadskader wordt voldaan. Aanpassingen aan het betreffende budget betekent dus ook aanpassing van de kaders.

Het is mogelijk voor een aantal kapitaalgoederen (bijv. oeverbeschermingen) af te stappen van de geldende technische norm en te kiezen voor veiligheid (niet aansprakelijk) als norm.

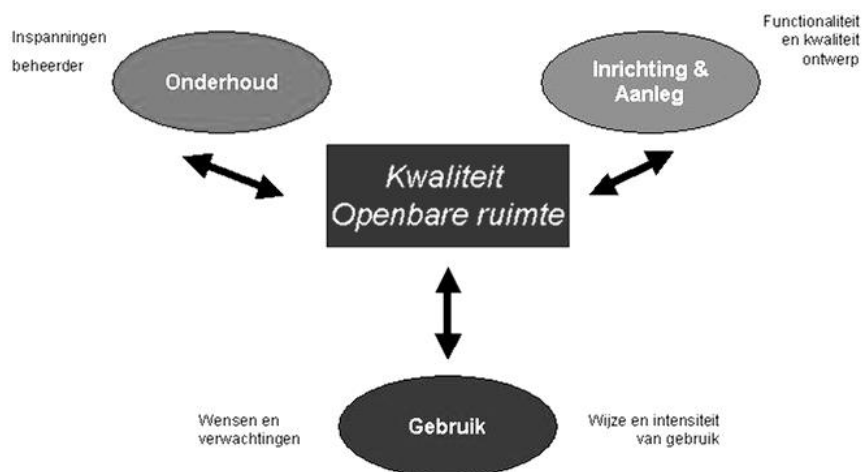
Afbakening

Een beheerplan geeft het raadskader aan voor de kwaliteit waarin het areaal in stand moet worden gehouden. Dit door de uitvoering van groot onderhoud en vervanging.

De beeldkwaliteit van de openbare ruimte heeft uiteraard een relatie met het in stand houden van de kapitaalgoederen. Zoals aangegeven betreft het hierbij vooral het dagelijkse cyclische onderhoud dat als ‘klein onderhoud’ wordt uitgevoerd. De kosten hiervoor zijn verwerkt in de programmabegroting.

Klein onderhoud, dagelijks cyclisch onderhoud en de daarbij behorende beeldkwaliteit, maakt daarom géén onderdeel uit van dit ‘Beheerplan’.

Samenspel in de openbare ruimte

7. Kwaliteit of budget gestuurd onderhoud?

De Rekenkamercommissie gaf hierover de volgende aanbeveling:

- Bepaal als raad bij de begroting eerst wat de maximale financiële ruimte is voor het onderhoud aan de kapitaalgoederen.

Dit is vertaald naar een behoefte om in beeld te brengen wat de mogelijkheden en gevolgen zijn van een maximaal taakstellend budget voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen.

Als hoofdconclusie stelt de Rekenkamercommissie dat de reserve voor het onderhoud van de kapitaalgoederen deze raadsperiode niet toereikend is voor het bereiken van het door de raad vastgestelde adequate onderhoudsniveau. Dit op basis van de huidige kaders, dekking en werkwijze.

In dit 'Beheerplan' worden voorstellen gedaan voor de dekking van de kosten van groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen. Naast deze voorgestelde veranderingen kan er ook gekozen worden om vanuit een vastgesteld taakstellend budget op basis van risico gestuurd beheer uitvoering te geven aan het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen.

Optie 1 : Kwaliteit is het uitgangspunt

Wanneer het raadskader voor de kwaliteit het uitgangspunt blijft voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen is de werkwijze:

- Vaststellen van het kader voor het kwaliteitsniveau.
- Verwerken inspectieresultaten in het beheerprogramma.
- Op basis van inspecties en cyclische maatregelen het noodzakelijk onderhoud voor de planningsperiode bepalen.
- Bepalen van het noodzakelijke budget voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen.

Optie 2: Taakstellend budget is het uitgangspunt

Wanneer in plaats van kwaliteit een taakstellend budget als kader wordt vastgesteld is het principe dat:

- Een budget wordt vastgesteld (op basis van het theoretisch noodzakelijk budget en de financiële mogelijkheden) als nieuw / aangepast raadskader.
- Er op basis van het budget prioriteiten worden gesteld (risico gestuurd beheer).
- De gevolgen zo goed mogelijk inzichtelijk worden gemaakt (ontstaan van achterstallig onderhoud).
- Er intern en extern wordt gecommuniceerd over de keuze in onderhoud.

Wanneer voor een taakstellend budget (lager dan theoretisch noodzakelijk budget) en bijbehorend risico gestuurd beheer wordt gekozen, heeft dit tot gevolg dat de technische kwaliteit van het kapitaalgoed lager wordt. Er zal op basis van afwegingen over bijvoorbeeld veiligheid gekozen worden of er wel of geen onderhoud wordt uitgevoerd.

Afhankelijk van hoeveel het taakstellend budget lager is dan het theoretisch noodzakelijke budget bij het kader kwaliteit gaan de inwoners en bezoekers van Enkhuizen ook een lagere (beeld) kwaliteit van de kapitaalgoederen ervaren.

Daarnaast kan een te laag taakstellend budget kapitaalvernietiging tot gevolg hebben, waardoor het einde van de technische levensduur eerder wordt bereikt (waardoor er eerder geïnvesteerd moet worden in de vervanging).

8. Keuzemogelijkheden vervangingsinvesteringen

Op het moment dat een kapitaalgoed op basis van de inspectieresultaten en de theoretische levensduur aan het eind van de levensduur is, wordt er gesproken over vervanging van het kapitaalgoed.

Dit is ook het moment om kritisch naar het betreffende kapitaalgoed te kijken. De vervangingskosten zijn immers over het algemeen hoog. Het kan het moment zijn om andere keuzes te maken dan het één op één vervangen van het kapitaalgoed. Ook is het uiteraard niet vanzelfsprekend dat vervanging altijd noodzakelijk is.

Eén van de aanbevelingen van de Rekenkamercommissie was ook om vanuit de kader stellende rol van de gemeenteraad, voor grote investeringen in groot onderhoud en vervanging van kapitaalgoederen de keuzemogelijkheden in beeld te brengen.

De vragen die op dat moment gesteld kunnen worden zijn:

- Zijn er alternatieven mogelijk.
- Kan vervanging worden uitgesteld (extra groot onderhoud)?
- Moet het betreffende kapitaalgoed weer terug komen.
- Kan er een geheel andere constructie / beeld terug komen?

Om die vragen te kunnen beantwoorden is het noodzakelijk om te weten:

- Wat de kosten zijn van de diverse mogelijkheden.
- Wat de gevolgen zijn op korte en langere termijn.
- Wie zijn de belanghebbenden en wat zijn hun (functionele) behoeften.
- Wat zijn de (functionele) behoeften van de belanghebbenden

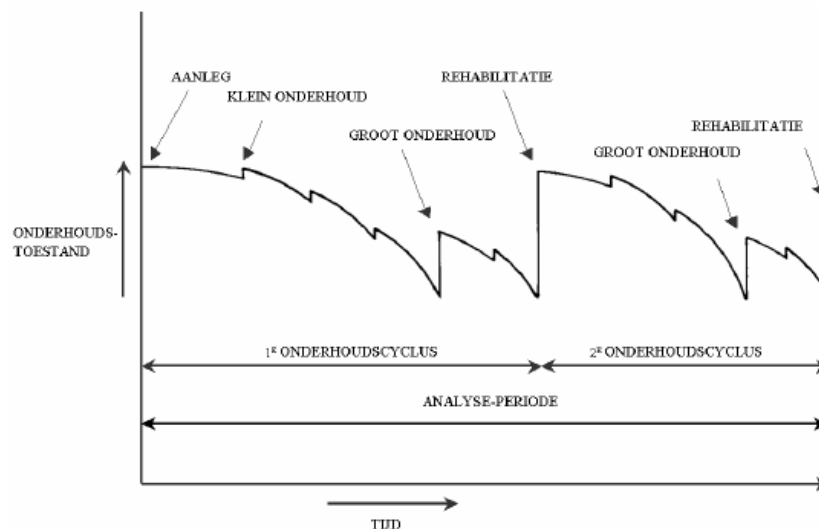
Het voorstel is om jaarlijks, in de P&C-cyclus, voor de kapitaalgoederen die in het betreffende begrotingsjaar vervangen moeten worden, concreet aan te geven wat de keuzemogelijkheden zijn en welk advies daarbij wordt gegeven. Op basis van besluitvorming door de gemeenteraad wordt zo het bijbehorende 'Meerjareninvesteringsoverzicht' vastgesteld.

9. Kosten groot onderhoud en vervangingsinvesteringen

Onderhoud en vervangen

Na de aanleg van een object zal dit als gevolg van onder andere gebruik, slijtage, weersinvloeden in kwaliteit en technische staat teruglopen. Om het object in stand te houden en daarmee de levensduur te verlengen wordt onderhoud uitgevoerd.

Kleine schades worden verholpen door middel van klein onderhoud (plaatselijk herstel). Zijn de schades ernstiger en omvangrijker dan is groot onderhoud nodig. Op een zeker moment is de technische staat zodanig dat het object in zijn geheel of gedeeltelijk moet worden vervangen op dat moment is er sprake van vervanging (rehabilitatie) van het object. Het object wordt dan weer teruggebracht op het oorspronkelijke functionele niveau zonder aanpassingen in vormgeving of gebruik.

Om kapitaalvernietiging te beperken, is het noodzakelijk om de juiste maatregel op het juiste moment uit te voeren. De jaarlijkse maatregelen en de daarmee gemoeide kosten zijn afhankelijk van het tijdstip van aanleg, de gebruiksiteintensiteit en de onderhoudshistorie en kunnen dan ook fluctueren in de tijd.

Een groot deel van de openbare ruimte is, op basis van de theoretische onderhoudscyclus en levensduur, de komende jaren aan groot onderhoud of vervanging toe. In sommige wijken is inmiddels de riolering vervangen waarbij gelijktijdig de wegen zijn aangepakt.

Het onderhoudsprobleem wordt daarnaast nog eens versterkt door de toename en de aard van het verkeer in de openbare ruimte. Kapitaalgoederen hebben soms in de loop van de tijd een andere functie gekregen dan waarvoor ze ooit zijn aangelegd. De constructies zijn hier niet altijd op berekend. Dit heeft dan gevolgen voor het theoretisch beheer. In de cyclische gedragsmodellen is het uitgangspunt dat de functie van de kapitaalgoederen bij jaar van aanleg gelijk is als bij het jaar van einde levensduur. In de praktijk kan het dus zijn dat kapitaalgoederen die in de loop van de tijd een andere functie hebben gekregen waardoor ze sneller in kwaliteit achteruit zijn gegaan, eerder aan groot onderhoud of vervanging toe zijn.

Bepalen van de onderhoudskosten

Om een goed inzicht te hebben in de te verwachten onderhoudskosten wordt er onderscheidt gemaakt in:

A) de te verwachten kosten op korte termijn

Dit zijn de kosten die worden verwacht in de komende 4 jaar. Deze periode loopt gelijk met de periode die wordt aangehouden in het meerjarenperspectief. De te verwachten kosten worden bepaald op basis van te houden en gehouden inspecties. De frequentie van inspecteren is afhankelijk van het kapitaalgoed. Voor het ene kapitaalgoed is het van belang om jaarlijks een inspectie uit te voeren.

Voor het andere kapitaalgoed is één keer in de twee of drie jaar voldoende.

B) de te verwachten kosten op middellange termijn.

Dit zijn de kosten die worden verwacht in de periode die aansluit op de korte termijn, de jaren 5 tot en met 10. De te verwachten kosten worden bepaald op basis van de vastgestelde onderhoudscyclus van het kapitaalgoed. Een onderhoudscyclus is een set van maatregelen die gedurende de levensloop van het kapitaalgoed moeten worden uitgevoerd om de kwaliteit op peil te houden. De onderhoudscyclus is geen instructie om maatregelen op gezette tijden uit te voeren. Of een maatregel daadwerkelijk wordt uitgevoerd wordt bepaald door de uitgevoerde inspectie.

Dit 'Beheerplan' heeft een planperiode van 10 jaar. Waarbij het noodzakelijk groot onderhoud en vervangingsinvesteringen voor de eerste 4 jaar op basis van de actuele inspecties zijn bepaald en voor de jaren 5 t/m 10 op basis van de theoretische onderhoudscyclus.

Voor de kapitaalgoederen is op basis van inspecties en cyclische maatregelen het benodigde budget voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen bepaald. Dit voor de periode 2016-2026. Een en ander is verwerkt in bijgevoegd financieel meerjarenoverzicht.

Conform de aanbevelingen vanuit de Rekenkamercommissie is een splitsing gemaakt in de kosten voor groot onderhoud en de kosten van vervangingsinvesteringen.

Onderhoudskosten 2016-2026

Conform de meest actuele berekeningen is er voor de periode 2016-2026:

- Gemiddeld een bedrag van € 1.052.000,- per jaar noodzakelijk voor de uitvoering van het groot onderhoud.
- Gemiddeld een bedrag van € 2.587.030,- per jaar noodzakelijk voor vervangingsinvesteringen.

Waarbij opgemerkt dat:

- Deze bedragen zijn gebaseerd op de huidige uitgangspunten en omvang van het areaal.
- De kosten voor de openbare verlichting zijn gebaseerd op de taakstelling vanuit het Energieakkoord.
- Bij de vervanging van beschoeiingen worden de uitgangspunten vanuit het 'Ecolint' bekeken om door 'werk met werk' ecologische oevers te creëren.
- Bij de uitwerking van groot onderhoud en vervanging worden de mogelijkheden voor subsidie onderzocht. In de nu gemaakte kostenramingen is géén rekening gehouden met subsidie.
- Voor de uitvoering wordt gekeken naar actuele marktontwikkelingen, creatieve technieken en innovaties binnen de vakgebieden.
- Externe factoren zoals bijvoorbeeld onverwachte weersomstandigheden of extreem gebruik, kunnen de kosten in positieve of negatieve zin beïnvloeden.
- Bij het onderhoud gebouwen zijn de kosten voor groot onderhoud met 50% verlaagd ten opzichte van de theoretisch berekende onderhoudskosten. Dit in verband met het door uw raad vastgestelde

vastgoed- en accommodatiebeleid waarin is bepaald dat het niet-strategisch vastgoed verkocht gaat worden.

10. Financiële paragraaf

Besluit begroting en verantwoording (Bbv)

Het is wettelijk vastgelegd dat gemeenten, provincies en waterschappen jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken moeten opstellen. Voor gemeenten en provincies is de regelgeving hieromtrent vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (Bbv).

In het Bbv staat aangegeven:

- In de begroting een paragraaf ‘Onderhoud kapitaalgoederen’ moet worden opgenomen. Deze paragraaf moet tenminste de onderdelen wegen, riolering, water, groen en gebouwen bevatten.
- Van deze onderdelen moet in ieder geval worden aangegeven het beleidskader, de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling van deze consequenties in de begroting.
- Vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte worden financieel gezien als ‘investeringen met een maatschappelijk nut’. Naar verwachting wordt het vanaf 2017 verplicht om investeringen met een maatschappelijk nut te activeren en af te schrijven op basis van de verwachte (theoretische) levensduur.

Als reden voor deze verplichting wordt de éénduidigheid genoemd wat het vergelijken van kosten tussen gemeenten onderling gemakkelijker maakt. Op deze wijze komen de kosten van investeringen ten laste van de burgers en bedrijven op het moment dat zij er nut van hebben.

De Bbv bepalingen zijn verder uitgewerkt in de Financiële Verordening van de Gemeente Enkhuizen. In deze financiële verordening is uitgewerkt hoe moet worden omgegaan met waardering en afschrijving. O.a. de afschrijvingstermijnen zijn zo vastgelegd. Verder staat aangegeven dat iedere vier jaar een actuele nota voor het onderhoud van de kapitaalgoederen ter besluitvorming wordt voorgelegd aan uw gemeenteraad.

In de huidige situatie is voor de kosten van groot onderhoud en vervangingsinvesteringen een reserve “Onderhoud kapitaalgoederen” ingesteld. Jaarlijks wordt er vanuit de exploitatie een vast bedrag aan deze reserve toegevoegd.

Door het activeren van vervangingsinvesteringen, ontstaat er voor de korte termijn een financieel gunstiger beeld voor de totale kosten voor het in stand houden van de kapitaalgoederen. De kosten voor de vervangingen worden immers door het activeren over meerdere jaren gespreid ten laste van de exploitatie.

Financiële dekking van de kosten voor groot onderhoud en vervangingsinvesteringen

Groot onderhoud

Voorgesteld wordt om voor de kosten van het groot onderhoud de reserve “onderhoud kapitaalgoederen” in stand te houden. Waarbij de diverse kapitaalgoederen inzichtelijk worden gemaakt.

Vervangingsinvestering

Voor de vervangingsinvesteringen is het voorstel om jaarlijks bij de kadernota voor een periode van 4 jaar de noodzakelijke vervangingsinvesteringen inzichtelijk te maken. De vervangingsinvesteringen voor het betreffende begrotingsjaar worden nader beschreven en onderbouwd op basis van noodzaak en keuzemogelijkheden voor vervanging, afstoten, andere invulling, etc. van het betreffende kapitaalgoed.

Voor de kosten van het groot onderhoud is een gemiddeld bedrag van € 1.052.000,- benodigd. Uitgaande van het geraamde saldo van de reserve onderhoud kapitaalgoederen kan waarschijnlijk volstaan worden met de huidige jaarlijkse dotatie van afgerond € 900.000.

Daarnaast ontstaan door de vervangingsinvesteringen te activeren kapitaallasten. Voor deze kapitaallasten wordt jaarlijks op basis van de noodzakelijke en gekozen vervangingsinvesteringen structurele dekking gezocht.

Op basis van het bijgevoegde ‘meerjareninvesteringsoverzicht’ is in beeld gebracht dat, als gevolg van de verwachte theoretische vervangingsinvesteringen, er jaarlijks gemiddeld een toename aan kapitaallasten ontstaat van € 137.630,00. Voor de aankomende vier jaar betekent dit dat de structurele kosten stijgen naar € 682.000 (2020). In 2026 zelfs tot ruim € 1,3 mln.

Financieel gezien lijkt dit op termijn niet haalbaar. Dit betekent dat het activeren van de vervangingsinvesteringen alleen niet afdoende is. Enerzijds zal het raads kader aangepast moeten worden (norm veilig) en anderzijds zal er extra structurele middelen beschikbaar moeten worden gesteld.

Wij stellen u voor deze discussie te voeren aan de hand van de kadernota 2017. Op dat moment kunnen wij de kosten van de kapitaalgoederen in samenhang bekijken met de overige gemeentelijke lasten en baten.

Aanpassingen t.o.v. huidige reserve onderhoud kapitaalgoederen

In dit ‘Beheerplan’ is een aantal wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van eerdere plannen.

Het uitgangspunt, conform de Bbv, is dat voor de kapitaalgoederen in meerjarenperspectief het benodigde groot onderhoud inzichtelijk moet zijn. Voor een aantal onderdelen hebben we dit niet inzichtelijk, voor deze onderdelen is het voorstel om de onderhoudskosten in de exploitatie te verwerken.

Het onderdeel straatmeubilair is daardoor in de reserve komen te vervallen en voor het onderhoud van de sportvelden is het voorstel om structureel € 15.000,- aan de exploitatie toe te voegen.

Verder is het zo dat voor de onderdelen beschoeiingen, speeltoestellen en openbare verlichting alleen vervangingsinvesteringen zijn opgenomen. Bij deze onderdelen is dus geen sprake van groot onderhoud, maar alleen van klein onderhoud of vervanging.

Het onderdeel water heeft juist géén vervangingsinvesteringen omdat er alleen groot of klein onderhoud in, op of rond het water plaatsvindt.

De onderdelen ‘Kunstwerken’ en ‘Civieltechnische havenvoorzieningen’ zijn bij elkaar gevoegd onder het onderdeel ‘Kunstwerken’.

Afschrijvingstermijnen - Financiële Verordening gemeente Enkhuizen

Een kenmerk voor vaste activa is dat ze hun nut over meerdere jaren afstaan. De levensduur van vaste activa is echter niet oneindig. Door technische slijtage of economische veroudering neemt de gebruikswaarde af en daarmee de waarde in het economisch verkeer. Het zichtbaar maken van deze waardevermindering van activa wordt afschrijven genoemd.

Bij het bepalen van de afschrijving dient een aantal aspecten in ogenschouw genomen te worden, te weten de levensduur en de wijze van afschrijving. Afschrijving is dan ook een boekhoudkundige weergave van de waardevermindering van een kapitaalgoed wegens technische slijtage en economische veroudering verstaan. De gebruiks- of levensduur bepaalt de afschrijvingstermijn.

In de Bbv staat daarom opgenomen dat geactiveerde investeringen met een maatschappelijk nut moeten worden afgeschreven op basis van de verwachte (technische) levensduur. De in de Financiële verordening van de gemeente Enkhuizen genoemde afschrijvingstermijnen voldoen hier niet aan.

In dit ‘Beheerplan’ is daarom, in afwijking op de financiële verordening (en vooruitlopend op actualisatie van deze verordening), gerekend met reële afschrijvingstermijnen gebaseerd op de technische levensduur.

11. Informatieverstrekking

De raad heeft een kader stellende en controlerende rol. Het college is verantwoordelijk voor een juiste uitvoering van het onderhoud aan de kapitaalgoederen en een juiste en tijdige informatieverstrekking hierover naar de raad.

Voor de raad is van belang dat er jaarlijks inzicht is in eventuele verschillen tussen de geraamde kosten voor de uitvoering van het 'Beheerplan' en de werkelijke uitgaven. Er moet worden aangegeven wat er is bereikt in relatie tot de uitgegeven middelen. Ook ingrijpende onvoorziene onderhoudsmaatregelen moeten tijdig gemeld worden.

Daarnaast is het van belang dat het 'Beheerplan' structureel wordt geactualiseerd op basis van recente inspectieresultaten en de juiste hoeveelheid aan areaal. Conform de huidige Financiële Verordening gemeente Enkhuizen wordt er iedere vier jaar een geactualiseerd 'Beheerplan' aan de gemeenteraad voorgelegd ter besluitvorming. Dit past ook binnen de in de Bbv gestelde kaders.

Jaarlijks wordt informierend in de jaarrekening de stand van de reserve benoemd en mogelijke verschuivingen van uitgaven binnen de jaarschijven.

Voor de vervangingsinvesteringen wordt jaarlijks een voorstel gedaan welke investeringen worden opgenomen in het 'Meerjareninvesteringsoverzicht'. Waarbij op basis van beschikbare keuzemogelijkheden wordt geadviseerd. Daarbij wordt voor de drie volgende begrotingsjaren een raming voor de noodzakelijke vervangingsinvesteringen en bijbehorende toename aan kapitaallasten gegeven.

De Planning & Control-cyclus is het instrument om de noodzakelijke informatieoverdracht en besluitvorming te laten plaatsvinden.

Bij bijzonderheden, onvoorziene omstandigheden, waarbij er niet meer wordt voldaan aan het raads kader of dat er op een andere wijze (financiële) risico's ontstaan, wordt de gemeenteraad zo spoedig mogelijk doormiddel van een raadsbrief geïnformeerd.

Uitgangspunt is dat de gemeenteraad voldoende wordt geïnformeerd om de kaderstellende en controlerende taken goed uit te kunnen voeren.

12. Bijlagen

Bij deze notitie behoren de volgende bijlagen:

- Karakteristieken van de Kapitaalgoederen
- Financieel meerjarenoverzicht groot onderhoud kapitaalgoederen 2016-2025
- Meerjareninvesteringsoverzicht vervangingsinvesteringen 2016-2025